

Kommunene i Nordland

Saksb.: Robert Isaksen
e-post: fmnoris@fylkesmannen.no
Tlf: 75531612
Vår ref: 2013/3493
Deres ref:
Vår dato: 08.05.2013
Deres dato:
Arkivkode:

Revidert nasjonalbudsjett 2013 og Kommuneproposisjon 2014

På bakgrunn av Prop. 146 S (kommuneproposisjon 2014) som ble lagt fram 07.05.2013 samt revidert nasjonalbudsjett 2013, ønsker vi med dette å gi en kortfattet oversikt over de viktigste momentene i forhold til kommuneopplegget for 2013 og 2014.

1. Endringer i det økonomiske opplegget for 2014

Det er bare mindre justeringer i kommuneøkonomien i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2013:

- Skatteanslaget for kommunesektoren er uendret sammenliknet med anslaget i Nasjonalbudsjettet 2013. Skatteinntektene for 2012 ble 0,7 milliarder kroner høyere enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2013. Isolert sett tilsier dette en tilsvarende oppjustering av skatteinntektene i 2013. Imidlertid er anslaget på lønnsvekst i 2013 nedjustert fra 4 til 3½ prosent på bakgrunn av lønnsoppgjøret. Nedjusteringen av lønnsveksten avlaster kommunenes utgifter, men trekker også ned veksten i skatteinntektene. Etter en samlet vurdering er skatteanslaget i 2013 ikke endret.
- Minimumstilskudd til ikke-kommunale barnehager økes. I statsbudsjettet 2013 ble det foreslått å øke tilskuddet fra 92 til 94 pst. av det de kommunale barnehagene mottar i offentlig finansiering, med virkning fra 1. august 2013. Nå foreslås det at tilskuddet økes ytterligere til 96 pst. fra samme tidspunkt. Rammetilskuddet til kommunene økes som en følge av dette med 60 millioner kroner.
- Tilskudd til utleieboliger. Tilsagnsrammen økes med 33 mill. kroner, til totalt 522 mill. kroner. Det varsles også i kommuneproposisjonen at regjeringen vil styrke tilsagnsrammen med ytterligere 67 mill kroner i 2014. Dette støtter opp under kommunenes boligsosiale arbeid ved at det kan gis tilsagn til enda flere utleieboliger for flyktninger og andre vanskeligstilte grupper.

Anslaget på kostnadsvekst (deflator) i kommunesektoren i 2013 er nedjustert fra 3,3 % i nasjonalbudsjettet til 3 %. Av dette vektlegges lønnsvekst 2/3, og prisvekst 1/3. Lønnsvekstanslaget (gjennomsnitt for alle sektorer) er nedjustert fra 4 % i nasjonalbudsjettet til 3,5 % basert på ferdigforhandlede lønnsoppgjør. Nedjusteringen av deflator bidrar isolert sett til å trekke opp den reelle inntektsveksten med 1 mrd kr, ettersom kommunesektoren

allerede er kompensert for anslått pris- og lønnsvekst i nasjonalbudsjettet (da anslått til 4 %). Dette er penger kommunene får beholde.

Tabellen nedenfor viser kommunenes frie inntekter i 2012 og anslag for 2013 i revidert nasjonalbudsjett:

Kommunene			
	2012	2013	Endr. i pst.
Skatteinntekter	128 322	134 367	4,7
Herav skatt på inntekt og formue	119 565	125 500	5,0
Rammetilskudd	111 838	115 125	2,9
Sum frie inntekter	240 160	249 492	3,9

*Tall i mill kr

2. Kommuneopplegget 2014

Regjeringen foreslår en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2014 på mellom 6 og 6½ mrd. kroner (regnet fra RNB-nivå 2013). Av veksten vil mellom 5 og 5½ mrd. kroner være frie inntekter. Regjeringen legger med dette til rette for fortsatt utbygging av kommunale tjenester.

Inntektsveksten må ses i sammenheng med økte utgifter for kommunesektoren som følge av befolkningsvekst. Det anslås at om lag 2,8 mrd. kroner av veksten i frie inntekter i 2014 vil gå med til å dekke merutgifter knyttet til den demografiske utviklingen.

Kommunenes pensjonspremier har økt sterkt de senere år. Premienivået vil være høyt også i 2013 som følge av at Finanstilsynet har pålagt pensjonsordningene å ta høyde for økt levealder i pensjonssparingen.

Det høye premienivået i 2013 bidrar til en vekst i de regnskapsmessige pensjonskostnadene for 2014. Hvor sterk veksten i pensjonskostnadene vil bli er usikkert. Kostnadsveksten avhenger blant annet av innstramningen i beregningsforutsetningene for 2014, noe som blir tatt stilling til over sommeren.

Regjeringen legger opp til en vekst i frie inntekter på mellom 5 og 5,5 mrd kr. Av denne veksten får fylkeskommunene 1 mrd. I Nasjonal transportplan 2014-23 er det satt av 10 mrd. kroner i planperioden til fornying og opprusting av fylkesveiene. ½ mrd. kroner av veksten i frie inntekter til fylkeskommunene er innfasing av disse midlene i 2014.

Resten av veksten i frie inntekter, mellom 4 og 4½ mrd. kroner, går til kommunene. Av denne veksten er 180 mill. kroner begrunnet i behovet for å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten som en oppfølging av folkehelsemeldingen.

Realveksten i frie inntekter for 2014 blir da mellom 1,6 og 1,8 %.

3. Statlige styringssignal

Bosetting av flyktninger

Regjeringen vil i 2014 legge inn en realøkning av integreringstilskuddet på 250 mill. kroner. En reell økning i tilskuddssatsene vil innebære en bedring av kommunenes rammevilkår for bosetting av flyktninger.

Kommunene melder om at mangel på boliger er en hindring for bosetting av flyktninger, og som tidligere nevnt, er tilsagnsrammen for utleieboliger økt, både i RNB 2013 og i 2014.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og KS har i april 2013 inngått en ny avtale om bosetting av flyktninger i kommunene og om etablering og nedlegging av asylmottak samt omsorgssentre. Avtalen gjelder ut 2015 og har krav til antall bosettingsplasser i kommunene og tid det tar å bosette.

Skjønnsrammen 2014

Basisrammen settes til 995,5 mill. kroner for kommunene. Dette er samme nominelle nivå som i 2013.

Fra 1. januar 2007 ble ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift (DAA) gjeninnført. Kommuner som har høyere sats på arbeidsgiveravgiften enn de hadde før omleggingen i 2004 kan få kompensasjon gjennom fylkesmannens skjønnsfordeling i henhold til retningslinjene. Eventuelle endringer i avgiftssonene fra 1. januar 2014 vil kunne ha betydning for fastsettelsen av fylkesrammene for 2014.

I statsbudsjettet for 2009 ble skjønnsrammen til kommunene økt med 100 mill. kroner til inntektssvake kommuner i Sør-Norge som ikke mottar regionalpolitiske tilskudd. Tilskuddet videreføres i 2014. Departementet fordeler tilskuddet mellom fylkene på grunnlag av inntektsnivå.

I forbindelse med endringene i inntektssystemet fra 2011, ble det fordelt 400 mill. kroner til kommuner som taper mer enn 100 kroner per innbygger på summen av endringene. Fordelingen vil ligge fast med samme kronebeløp inntil neste revisjon av kostnadsnøkkelen.

Fylkesmennene gir i dag tilskudd etter søknad fra kommunene til fornyings- og utviklingsprosjekt. De siste årene er det årlig utbetalt i overkant av 100 mill. kroner. Fra 2014 ønsker regjeringen at tilskudd også skal bli gitt til innovasjonstiltak, og at innovasjonsprosjekter skal bli prioritert innenfor rammen. For å gi fylkesmennene like forutsetninger til å gi tilskudd, er 100 mill. kroner av basisrammen til kommunene fordelt 50/50 mellom antall innbyggere i fylket og antall kommuner i fylket.

Stortingsmelding: Morgendagens omsorg

19. april la helseministeren fram meldingen "Morgendagens omsorg". Meldingen legger vekt på hvordan vi skal utvikle nye omsorgsformer gjennom ny teknologi, nye faglige metoder og arbeidsformer og endringer av organisatoriske og fysiske rammer.

I meldingen varsles følgende satsinger fram mot 2020:

- Et innovasjonsprogram frem mot 2020
- Et program for en aktiv og fremtidsrettet pårørendepolitikk 2014-2020
- En nasjonal strategi for frivillig arbeid i helse- og omsorgssektoren
- Et nasjonalt program for velferdsteknologi
- Fornye, bygge og utvikle sykehjem og omsorgsboliger, blant annet ved å videreføre investeringsordningen etter 2015

Det som er særlig aktuelt for kommunene å kjenne til, er blant annet at det skal utvikles standarder for velferdsteknologi (som vil gjøre det lettere å foreta investeringer i ulike teknologiske løsninger). Ordningen med omsorgslønn skal forbedres, der målet er en forenklet og mer forutsigbar stønadsordning, som er bedre integrert med det offentlige tjenestetilbudet.

Generelt skal det drives mer forskning og utvikling innenfor den kommunale omsorgssektoren.

Folkehelsemeldingen

Regjeringen vil arbeide videre med å styrke folkehelsearbeidet og la fram Folkehelsemeldingen (Meld. St. 34 (2012 – 2013)) 26. april.

I revidert nasjonalbudsjett 2013 er det foreslått å øke tilskuddene til frisklivssentraler med 14 mill. kroner. Det er en målsetting at flere kommuner skal etablere frisklivssentraler. Allerede i dag har 150 kommuner et slikt tilbud og det er etablert i alle fylker.

I revidert nasjonalbudsjett 2013 foreslås det videre å øke bevilgningen til KS i 2013 med 6 mill. kroner til å etablere et folkehelsenettverk mellom kommuner. Hensikten er at kommuner som vil utvikle og styrke sitt folkehelsearbeid møtes for utveksling av erfaringer og gjensidig læring.

180 mill. kroner til helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal fordeles gjennom rammetilskuddet og er innenfor rammen for de frie inntektene til kommunene på 4-4½ mrd. kroner. Konkret opplegg for fordelingen skal skje i dialog med KS.

Samhandlingsreformen

Samhandlingsreformen har virket vel ett år, og erfaringene så langt er i tråd med målene for reformen. Pasientene blir i mindre grad enn tidligere liggende på sykehus, og det blir flere og bedre tilbud i kommunene.

Foreløpige tall viser at utgiftene til kommunal medfinansiering blir om lag 5,1 mrd. kroner i 2012. Dette er om lag 120 mill. kroner høyere enn det som er overført kommunene fra sykehusene. Regjeringen legger ikke opp til etterskuddsvis kompensasjon mellom anslåtte

og faktiske utgifter til medfinansiering. Dette er i tråd med gjeldende prinsipper for kompensasjon til kommunesektoren ved reformer og oppgaveendringer.

Kompensasjon gis på bakgrunn av anslåtte utgifter i forkant av reformen. Avviket mellom faktiske og budsjetterte utgifter til medfinansiering er forholdsvis beskjedent. Samlet sett ble også kommuneøkonomien i 2012 betydelig styrket sammenliknet med opplegget i Nasjonalbudsjettet 2012, blant annet som følge av høyere skatteinntekter på 2,3 mrd. kroner for kommunesektoren som helhet i RNB 2012. Disse inntektene er videreført.

Det tas sikte på å iverksette en plikt for kommunene til å sørge for øyeblikkelig hjelp døgnopphold fra 1.1.2016. Mange kommuner er allerede i gang. I 2012 mottok 111 kommuner tilskudd. I 2013 er det utbetalt tilskudd til 63 nye kommuner.

Det tas sikte på en gradvis innføring av kommunal medfinansiering og betaling for utskrivningsklare pasienter innenfor psykisk helsevern og rus så snart det lar seg gjennomføre. Helse- og omsorgsdepartementet har utredet mulige modeller for kommunal medfinansiering av psykisk helsevern og rus. Helse- og omsorgsdepartementet vil arbeide videre med disse spørsmålene.

Oppdatering av inntektssystemet

Den varslede framleggelsen av nytt inntektssystem for fylkeskommunene i Kommuneproposisjonen 2014 utsettes ett år, og presenteres i Kommuneproposisjonen 2015.

I Kommuneproposisjonen 2011 ble det varslet at det tas sikte på en oppdatering av kostnadsnøkklene i inntektssystemet for kommunene om lag hvert fjerde år. Regjeringen legger opp til at neste helhetlige revisjon av kostnadsnøkkelene for kommunene legges fram i kommuneproposisjonen for 2016.

Oppsummert

Kommuneopplegget for 2014 legger til rette for fortsatt utbygging av kommunale tjenester.

Samtidig vet vi at situasjonen for kommunene fremover vil bli mer krevende. Kommunene bør være i forkant av utviklingen og se framover når de planlegger sin virksomhet.

Ett av tiltakene i innovasjonsstrategien er framskrivningene som ligger på regjeringen.no/framskrivninger. Framskrivningene viser hvordan demografien og arbeidskraftbehovet til den enkelte kommune er forventet å utvikle seg framover. Framskrivningene kan være et godt hjelpemiddel for kommunene i forhold til kommende hovedutfordringer.

Med hilsen

Roar Arne Kvitvik (e.f.)
avdelingsdirektør

Robert Isaksen
rådgiver